

Ki he Mātu'a /mo e kau Tauhi Fānau,

Mahalo pē kuo mou 'osi lave'i, ko 'emau ako'anga' na'e kau ia 'i hono fili'i ke kau 'i he polokalama 'a e Pule'anga Vikatōlia' 'oku ui koe Kau Toketā 'i he Ngaahi 'Apiako Ma'olunga.

Ko e konga 'o e polokalama ko eni' 'e 'i ai ha Toketā GP (General Practitioner) te ne fakahoko ngāue 'i 'apiako ke 'oatu ha sēvesi ta'etotongi felāve'i pea mo e tefito'i tauhi mo tokanga'i e mo'ui lelei' ma'a e fanau ako ma'olunga 'i homau 'apiako.

'Oku mau 'ilo'i pē ko e to'utupu' ko e fa'ahinga ia 'oku si'isi'i taha 'i he ngaahi kulupu 'i hono fakafaikehekehe'i fakata'u motu'a kitautolu', 'a 'enau ngāue'aki e kau toketā GP, pea 'oku mau toe 'ilo'i foki ko e lahi e ngaahi palopalema fakaemo'ui 'oku malava ke hoko atu ki he kakai lalahi' 'oku kamata ia 'i he ngaahi ta'u ko eni 'o e mo'ui. Ko e polokalama eni 'oku ne feinga ke fakafepaki'i e ngaahi palopalema ko eni.

'E malava ke ke tokoni ki he polokalam ko eni ke ma'u ha ola 'oku lelei 'aki ha'o pōtalanoa mo ho'o fanau kau ki he polokalama pea mo fakalotolahi'i kinautolu ke ngāue'aki e Toketā GP 'o kapau 'oku fiema'u ha 'uluaki tokoni ki he mo'ui lelei. 'E lava 'e he tamaiki ako fakatautaha ke kumi ha taimi pea mo e GP, pē ko ha'o kole 'e koe ha taimi faingamālie ke lava 'o sio ai ki he Toketā 'aki ha'o fetu'utaki ki 'apiako ki he Taki 'o e polokalama 'a e Kau Toketā 'i he Ngaahi 'Apiako Ma'olunga. 'Oku 'atā foki ke ke kau mai mo koe ki he ngaahi fepōtalanoa'aki ko eni mo e toketā 'o kapau e fiema'u 'i ha taimi.

K O E HĀ E ME'A 'E FAI 'E HE GP?

Ko e GP te ne fakahoko ma'a e fanau ako 'a e ngaahi sēvesi tatau pe mo ia 'oku fakahoko 'e he kau GP 'i he komiuniti, 'o kau ai 'e ne vakai'i e fanau ako' felāve'i pea mo 'enau mo'ui lelei fakasino, faka'atamai, pea mo e ngaahi palopalema kau ki he mo'ui 'a e tangata pe ko e fefine pea mo e fakafanau. 'E lava foki 'e he GP ke toe fai ha ngaahi tohi 'o tuku atu (referral) ki ha toe sēvesi fakafaito'o kehe 'o ka fiema'u.

Ko e Toketā' ko ia te ne 'ave katokātoa 'e ngaahi mo'ua felāve'i mo e ngaahi ngāue na'e fakahoko' 'o fakafou ki he Medicare, ko ia ai 'e 'ikai 'i ai ha fakamole ke totongi 'e he fāmili.

'Oku 'ikai fa'u e polokalama ko eni' ke ne fetongi 'e ia e ngaahi fokotu'utu'u ngāue 'oku lolotonga fakahoko 'e ho'o fāmili. Ko e Toketā GP 'i 'apiako' 'oku ne 'oatu ha toe faingamālie 'oku ofi ki he tauhi e mo'ui lelei 'oku 'atā ke fakahoko 'i loto 'apiako pea mo faka'ai'ai 'a hono ngāue'aki 'o e polokalama ko eni' 'e kinautolu fānau ako 'oku 'ikai ke 'i ai ha'anau fehokotaki tu'upau mo ha toketā GP.

Koe polokalama' 'oku fakataumu'a ia ke 'oatu ha faingamālie ke lava 'o ma'u 'e he fānau ako ma'olunga' ha halanga ki he tauhi e mo'ui lelei. Ko ia ai, ngaahi mātu'a, kau tauhi fānau mo e toenga e ngaahi kupu kehe 'o e fāmili, 'oku 'ikai ke 'atā e polokalama ia ko eni' ke mou ngāue'aki ia 'i he taimi ni.

Koe katokātoa 'e kau Toketā GP 'i he polokalama ko eni' tenau kau atu ki ha ako ki he talavou mo e finemui pea tenau ma'u foki ha mahino ki he anga e mo'ui mo e tauhi ke mo'ui lelei pea mo e ngaahi fiema'u 'a e talavou mo e finemui.

NGAUE'AKI 'A E GP

Taimi lahi, koe kotoa e fānau ako' 'oku malava ke nau kumi ha taimi ke nau sio ai ki he GP. 'Oku mahino pē 'a e Lao 'a Vikatōlia ki he founa pea mo e taimi 'e malava ai 'e he fānau ako' ke fakangofua hono fai ha ngāue fakafaito'o 'e he GP:

- Ko e to'utupu ko ē 'oku nau matu'otu'a ange' 'oku malava ke nau fakangofua ha fanga ki'i ngāue fakafaito'o iiki kiate kinatutolu.
- Ko kinautolu to'utupu ko ia 'oku 'ikai ke nau matu'otu'a ange pea nau kei iiki' 'oku 'ikai ke nau ma'u ha mafai ke lava fakangofua ha ngāue fakafaito'o kiate kinautolu.

Ko kinautolu fānau matu'otu'a ange' ko kinautolu to'utupu ia 'i lalo 'i he ta'u 18 pea 'oku pehē 'oku nau malava ke kumi pea ma'u ha tauhi fakafaito'o ki he me'a 'oku nau fekuki mo ia. Ko e Toketā GP' ko ia ia te ne vakai'i pē 'oku matu'otu'a fe'unga ha tamasi'i/ta'ahine ako felāve'i pea mo e palopalema ko ia 'oku ne fiema'u ai ha tokoni fakafaito'o.

'O kapau 'e pehē 'e he Toketā 'oku matu'otu'a fe'unga pē ho'o tama', 'e malava ke sio ia ki he Toketā, kae 'ikai ke ke kau mai ki ai. 'I he taimi lahi, 'oku fakalotolahi'i 'a ho'o tama' 'e he Toketā ke fakakau mai koe ki he tauhi mo e tokanga'i, pea 'oku mahino ki he Toketā ko koe 'a e ma'unga ma'u fakamatala pea moe pou pou ofi ki he fānau' felāve'i mo 'enau mo'ui lelei. 'O kapau leva 'oku pehē 'e he GP 'oku 'ikai matu'otu'a fe'unga 'a ho'o tama', pea 'oku fiema'u leva ha ngofua meiate koe kae toki lava ke hoko atu e ngāue fakafaito'o.

Ki ha toe fakamatala ki he fakangofua, tauhi ke fakapulipuli pea mo e fakahoko ngāue fakafaito'o 'e ha Toketa GP 'oku 'asi atu ia 'i he la'i tohi fakamatala 'oku ma'u mei he uepisaiti 'ae Kau Toketā 'i he Ngaahi 'Apiako Ma'olunga' 'i he fakafehokotaki ko eni: <http://www.education.vic.gov.au/about/programs/health/Pages/doctors-secondary-schools.aspx>.

'O kapau 'oku 'i ai ha ngaahi me'a 'oku ke hoha'a ki ai pē ko ha ngaahi fehu'i kau ki he polokalama 'o e Kau Toketā 'i he Ngaahi 'Apiako Ma'olunga', kātaki 'o talanoa ki ai pea mo e 'apiako.